

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

Збірник матеріалів

**V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(6 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5
6 листопада 2025 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2025 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол №5 від 30.10.2025).

Рецензенти:

Листопад О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (6 листопада 2025 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2025. Вип. V. 284 с.

ISBN: 978-617-7768-55-4

Організаційний комітет:

Богуш А. М. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);

Сторож В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);

Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);

Булгакова О. Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;

Тубичко Ю. О. – старший викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології.

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

використання.....	81
<i>Начева Ю. В.</i> Літературні ігри як метод формування художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкільного віку.....	87
<i>Скорих О. О.</i> Спільна діяльність дорослих і дітей як чинник формування позитивних взаємин у сім'ї....	93
<i>Хлань А. С.</i> Методика роботи з картинками з дітьми раннього віку.....	99
<i>Бабчук М. І., Христова Н. С.</i> Формування вольової регуляції в умовах індивідуальної спортивної діяльності....	104
<i>Шкурка О. В.</i> Методика організації фізкультурно-оздоровчої роботи в сучасному ЗДО.....	110
<i>Krymova N. O., Azarkina O. V.</i> The role of isotherapy in the formation of the emotional-volume sphere of elderly preschoolers.....	121
<i>Cojocari L.</i> Fundamente organizațional-pedagogice ale formării competenței profesionale a cadrelor didactice în educația pentru sănătate.....	128
<i>Ohrimenco (Boțan) A.</i> Percepții parentale privind utilizarea tehnologiei în copilăria timpurie: perspective educaționale pentru o mediere digitală conștientă.....	140

Розділ III. Особливості інклюзивних підходів

<i>Ковиліна В. Г., Кожемякіна В. В.</i> Ігрові методи у психологічній корекції комунікативних труднощів дітей старшого дошкільного віку із ЗПР.....	160
<i>Коргун Л. М.</i> Дослідження інклюзивної компетентності майбутніх вихователів.....	166
<i>Літовченко О. В., Лисименко А. Б.</i> Особливості розвитку довільної уваги у дітей із порушеннями мовлення.....	173
<i>Літовченко О. В., Роговець А. С.</i> Використання методів казкотерапії для розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.....	181
<i>Парубська О. В.</i> Розвиток мовлення у дітей старшого дошкільного віку (на прикладі дітей з вадами слуху).....	189
<i>Krymova N. O., Zorochkina T. S.</i> The role of art-therapy in the formation of an inclusive educational envi-	

ного розвитку: методичні рекомендації. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 198 с.

2. Іванчук С., Алексєєнко В. Використання ігрових технологій у психокорекційній роботі з дітьми дошкільного віку. *Психологічна наука та освіта*. 2020. № 3. С. 45–53.

3. Найдьонова Г. О., Терьошина І. В. Ігрова діяльність як засіб формування комунікативної адаптації дітей старшого дошкільного віку із ЗПР. *Вісник психології та педагогіки*. 2019. № 2. С. 32–40.

4. Семенцова О. М. Психологічна корекція комунікативної діяльності старших дошкільників із затримкою психічного розвитку: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2021. 210 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

К. пед. н., доц. Л. М. Коргун

Впровадження інклюзивної освіти в Україні та її реалізація в закладах освіти, зокрема закладах дошкільної освіти, тема, яка сьогодні набуває все більшої актуальності та практичної необхідності. Інклюзія визнає право кожної дитини на отримання якісної освіти, незалежно від її індивідуальних потреб та обмежень. Інклюзивна освіта стає ключовим принципом навчання у новій українській школі. Прийнятий в 2024 році Закон «Про дошкільну освіту» декларує «доступність дошкільної освіти, як сукупність гарантованих прав і можливостей для їх реалізації з урахуванням індивідуальних особливостей, потреб і можливостей кожної дитини у здобутті дошкільної освіти; створення умов, зокрема інклюзивного освітнього середовища, для здобуття дошкільної освіти дітьми з особливими освітніми потребами з урахуванням особливостей їхнього розвитку

та у спосіб і формах, які є для них найбільш зручними та ефективними». З вище приведеного зрозуміло, що забезпечення доступу до якісної дошкільної освіти для дітей з різними освітніми потребами вимагає розширення професійних компетентностей педагогів та значної трансформації їх підготовки.

Нажаль на сьогодні існує проблема недостатньої підготовки педагогічного персоналу до роботи в умовах інклюзії. Тому так важливо дослідити і вдосконалити процес формування готовності педагогів до роботи з дітьми з порушеннями розвитку. Оскільки педагоги відіграють вирішальну роль у створенні інклюзивного середовища в дошкільних закладах, вони повинні мати не лише знання та вміння, але й готовність до праці з різними дітьми, включаючи тих, хто відрізняється від інших дітей як за станом розвитку, так і поведінкою та емоційним станом.

Загальною метою нашого дослідження було теоретичне обґрунтування і експериментальна перевірка методів педагогічного впливу, які сприяють підготовці майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти при активному впровадженні дистанційної освіти. Оскільки, в структуру інклюзивної компетентності входять, за думкою фахівців [4], ключові змістові – мотиваційна, когнітивна, рефлексивна та ключові операційні компетентності(компоненти), на першому етапі діагностики визначалась реактивність здобувачів освіти на стрес, що було віднесено нами до мотиваційного і рефлексивного компонентів інклюзивної компетентності. За основу було взято методiku, розроблену І. І. Демченко «Тест для самооцінки студентами рішучості у подоланні труднощів у майбутній інклюзивній діяльності» [1], яку було дещо адаптовано саме для аналізу готовності майбутнього вихователя ЗДО до виконання своїх функціональних обов'язків. Результати тестування показали високу вмотивованість до майбутньої професійної діяльності в умо-

вах інклюзії та налаштованість більшості студентів на подолання складних, стресових ситуацій. Переважаючий базисний різновид копінг-стратегії – рішучість домінував у 66% студентів першої групи, та у 69% студентів другої групи. Прагнення до пошуку підтримки домінувало у 28% здобувачів освіти в першій групі та у 31% - другої групи. І тільки 6% студентів продемонструвало прагнення до уникання проблем при їх наявності в майбутній професійній діяльності.

За результатами тестування для визначення мотиваційного компоненту, більшість студентів у обох групах (88% та 70%) високо оцінили себе та свої сили в майбутній діяльності. Вони вважають, що готові та рішуче налаштовані до специфічної майбутньої професійної діяльності в умовах інклюзивного середовища. Тільки 12% та 30% студентів досліджуваних груп показали середній рівень мотивації, низький рівень був відсутній.

Але згідно результатів тесту, спрямованого на визначення когнітивного компоненту, тільки 13% студентів у однієї з груп показали високий рівень обізнаності щодо дітей з особливими освітніми потребами і процесу інклюзивного навчання. Значна частина здобувачів освіти в обох групах продемонструвала середній рівень обізнаності (60% та 84%). Також 23% і 16% студентів мали низький рівень. Таким чином, варто відзначити вагомий відрив сформованості когнітивного компоненту від мотиваційного та рефлексивного.

Втім, ні мотиваційний, ні рефлексивний, ні когнітивний компоненти будь-якої компетентності не можуть аналізуватися у відриві від операційного її компонента, якій визначається як здатність виконання певних професійних завдань у навчально-виховному процесі. Для з'ясування рівня операційного компонента були запропоновані спеціально розроблені психолого-педагогічні завдання, спрямовані на діагностику здатності вирішувати конкрет-

ні професійні ситуації та аналізувати способи їх розв'язання майбутніми вихователем в умовах інклюзивної освіти. В особливих умовах військового на зустрічі в Microsoft Teams студентам було надано інструкцію до тесту, а вони мали завантажити бланк із описом ситуацій із чату застосунку та протягом 30-40 хвилин надати письмову розгорнуту відповідь з описом своєї поведінки в умовах п'яти запропонованих їм ситуацій. Для оцінки здатності виконувати конкретні професійні завдання у своїх відповідях студент, спираючись на свої теоретичні знання, мав запропонувати вирішення проблемної ситуації та в ході вирішення продемонструвати: фактичний рівень обізнаності щодо інклюзивного навчання; розуміння проблеми з якою він зіштовхнувся; практичні навички якими він володіє у можливому застосуванні конкретних методик, методів, прийомів; рівень рішучості у подоланні труднощів у майбутній інклюзивній діяльності; демонструвати складові компоненти професійної компетентності.

У відповіді за кожне розв'язане ситуативне завдання студент міг отримати максимально 5 балів. Відповідно ці бали мали відображати рівень розкриття та вирішення проблеми : 5 балів – студент дає точну і повну відповідь; 4 бали – допускає деякі неточності чи якийсь із аспектів ситуації нерозкритий до кінця за умови, що принципові моменти були розкриті правильно; 3 бали – студент допускає декілька суттєвих неточностей; 2 бали – відповідь нечітка, майже половина питань ситуації залишилась нерозкритою, не аргументована, студент відчуває труднощі при розв'язанні педагогічної ситуації; 1 бал – студент не дає конкретного розв'язання ситуативного завдання, не здатний висвітлити своє бачення ситуації

Аналіз матеріалів дослідження показав, що тільки 6% студентів в першій групі та 23% в другій групі продемонстрували високий рівень готовності до розв'язання професійних завдань. На достатньому рівні знаходились відпові-

дно 20% та 8% студентів; задовільний рівень продемонстрували 26% та 46%, а більша частина першої групи (46%) і значна частина другої групи (23%) продемонструвала незадовільний рівень.

Таким чином можна стверджувати, що незважаючи на досить високий рівень самооцінки студентів щодо їх обізнаності, бажання та рішучості працювати з дітьми з особливими потребами, більшість майбутніх вихователів не готові до самостійної роботи з такими дітьми, тобто не мають достатньо сформованої інклюзивної компетентності. Основними чинниками, які дозволяють нам стверджувати це, є як недостатня обізнаність випробуваних щодо інклюзивного навчання, так і їх неспроможність вирішувати конкретні ситуативні завдання. Переважна більшість студентів ще не мають достатньої теоретичної бази з питань інклюзивної освіти, що призводить до недостатньої обізнаності та розуміння проблем, з якими вони можуть зіштовхнутися у своїй професійній діяльності. В процесі вирішення ситуативних завдань вони не могли навести достатньо аргументів на користь сумісного перебування різних дітей у групі ЗДО; не могли обрати ефективну форму роботи з батьками, що не згодні на сумісне перебування їх дітей з дитиною з порушеннями розвитку; показали нерозуміння необхідності організації безпечного середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

Проведений аналіз дослідження надає деяке уявлення про окреслені компоненти інклюзивної компетентності та вказує на наступні ключові аспекти:

- більшість студентів демонструють високий рівень мотивації та налаштованості щодо майбутньої професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти;
- вони проявляють позитивне ставлення до ідеї інклюзивної освіти та комплектування груп ЗДО дітьми з

різними особливостями розвитку;

- студенти вже на третьому курсі морально готові вирішувати виклики, пов'язані з роботою з дітьми з особливими освітніми потребами та здатні протистояти стресовим ситуаціям;

- більшість студентів виявили відданість принципам інклюзії, відмічаючи це як ключову мотивацію для своєї майбутньої професійної практики.

Однак, виявлено розрив між цим, в цілому позитивним ставленням, та реальним розумінням організації навчання в інклюзивному середовищі. Студенти не мають достатніх уявлень про інклюзивну освіту та не розуміють її суті, хоча мають мотивацію отримати знання в галузі.

Виявлено ряд проблемних сфер, з якими студенти можуть зіштовхнутися у майбутній професійній діяльності. Серед них відсутність глибоких знань щодо інклюзивної освіти, труднощі у виборі ефективних форм та методів роботи з батьками та організації безпечного навчального середовища для дітей з відхиленнями у розвитку.

Проведений нами аналіз підкреслює значущість подальшої роботи над підвищенням рівня обізнаності та готовності майбутніх фахівців до інклюзивної освіти. На даний момент існує потреба у застосуванні сучасних методів навчання, зокрема в умовах цифрової трансформації освіти, для ефективного формування готовності студентів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Таким чином, завершений етап дослідження виявив необхідність розробки інноваційних шляхів формування готовності до роботи з «проблемними» дітьми, які сприятимуть реальній практичній підготовці майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного навчання. Формувальний експеримент має спрямовуватися на усунення перешкод у формуванні реальної готовності студентів до

роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, а також на розробку та застосування ефективних методів підготовки студентів у контексті дистанційного навчання. Запровадження інклюзивної освіти є складним процесом, і успішне його здійснення залежить від підготовки та компетентності педагогічних кадрів. Тому подальші дослідження та розвиток нових підходів до формування інклюзивної компетентності є важливим завданням, яке сприятиме підвищенню якості освіти для всіх дітей, забезпечуючи їм рівні можливості у сучасному суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демченко І. І. Підготовка вчителя до роботи в інклюзивній початковій школі : Монографія. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2015. 500 с.

2. Коргун Л.М. Формування психологічної готовності майбутніх вихователів ЗДО до роботи в умовах інклюзії. Inclusion and inclusive education: European and national dimensions : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 268 p. С.111-134.

3. Коргун Л.М., Слюсаренко А. Формування готовності педагогів до роботи в закладах дошкільної освіти в умовах інклюзії. *Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика*: Матеріали ІІ Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених/ Вип. ІІ (4 листопада 2022року) Одеса: Лерадрук 2022. С. 104-112.

4. Фіголь, Н. А. Інклюзивна компетентність педагога як одна із ключових компетентностей в умовах нової української школи. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка*. Кременець, 2022. №14 С. 164-170.

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5

6 листопада 2025 року

Виготовлено з готового оригінал-макету
Технічне редагування матеріалів збірника – О.І. Кисельова.

Підписано до друку 03.11.2025 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура «Times New Roman». Ум.-друк. арк. 17,8.
Тираж 300 прим. Зам. № 37.

Видавництво ТОВ «Лерадрук»
Свідоцтво ДК № 2645 від 11.10.2006 р.
м. Роздільна, вул. Європейська, 44.
E-mail: leradruk@gmail.com